

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Què hi feien el 1917 a Zuric Lenin, Joyce i Tzara?

Tres revolucionaris d'indole ben diversa van coincidir ara fa un segle a Zuric, ciutat que aleshores tenia poc més de 200.000 habitants. La Primera Guerra Mundial tocava la seva fi. Eren James Joyce –l'escriptor que revolucionaria la novel·la–, el jove fundador del dadaisme, Tristan Tzara, i el comunista Lenin. Dos expatriats (Lenin i Joyce) i un refugiament voluntari que odiava la guerra. Eren homes de cafè. Lenin tenia 47 anys, Joyce 25 i Tzara 19. El rus volia canviar el món, els altres dos canviarien la literatura.

A Zuric, 1917. Lenin, Joyce, Tzara (Pòrtic), l'escriptor, periodista i biògraf Agustí Pons posa la lupa en les vides paral·leles dels tres personatges ara fa un segle i, a través d'ells, retrata aquell instant decisiu de la història europea des de la neutral Suïssa. Però Pons no és neutral ni ho vol ser: "Què ha passat perquè la figura de Lenin acabés imposant-se en el meu llibre? Molt senzill: les revolucions protagonitzades per Joyce i Tzara afectaven, si de cas, l'esperit. En canvi, la de Lenin ha estat real, de carn i ossos [...]. I el resultat ha estat el més catastròfic de tota la història de la humanitat: cent milions de víctimes", escriu l'autor, que denuncia el fet que les atrocitats de Stalin hagin tapat les de Lenin, "un dels grans criminals de la història, i ho ha estat en nom del bé". "Aquesta és una paradoxa que, a hores d'ara, encara ens angunieja", afegeix.

Els protagonistes del llibre no ho sabien, però aleshores, aquell 1917,

MARIA PICASSO

AGUSTÍ PONS REPASSA UN INSTANT DE LES VIDES D'AQUESTS TRES REVOLUCIONARIS DE LA POLÍTICA I L'ART

tot era possible i, al mateix temps, tot començava a enfonsar-se. Ja ni tan sols era veritat, segons Pons, el món d'ahir descrit per Zweig. Les obres de Joyce i Tzara reflecteixen aquest trencament, que és moral i estètic. Mentre que el revolucionari Lenin prefigura un trencament més bèstia, un cop de destrucció política a la humanitat, una revolució sanguinària i totalitària, la comunista,

que tanmateix va captivar la voluntat de molts artistes.

Agustí Pons fa un passeig per Zuric de la mà dels tres revolucionaris, de les seves circumstàncies en cap cas fàcils, precàries. Tots anaven curts d'armilla. Lenin conspirava, Joyce escrivia i bevia, i el jove Tzara eclosionava com a artista. Els dos primers tenien una salut estantíssima i, obsessius, busquen l'obra total, totalment nova. Tzara es conformava fent emergir l'absurd i acabaria esdevenint clau per a l'avantguarda artística. esclar, ni Joyce ni Tzara haurien sobreviscut a la Rússia comunista... Però aquesta ja seria una altra història i un altre moment. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Una columna de foc

KEN FOLLETT
Rosa dels Vents
944 pàgines, 24,90 €

-/1

NO-FICCIÓ

[1] La vida que aprenc

CARLES CAPDEVILA

Arcàdia
224 pàgines, 16 €

1/25

[2] 4 3 2 1

PAUL AUSTER

Edicions 62

896 pàgines, 23,90 €

1/3

[2] Caminar

HENRY DAVID THOREAU

Angle

96 pàgines, 11 €

10/17

[3] L'home que perseguia la seva ombra

DAVID LAGERCRANTZ Columna

416 pàgines, 22,50 €

2/2

[3] Els nostres bolets

RAMON PASCUAL

Cossetània

128 pàgines, 5,90 €

-/2

[4] La casa de la frontera

RAFAEL VALLBONA

Edicions 62

304 pàgines, 20,50 €

3/3

[4] Els catalans als camps nazis

MONTSERRAT ROIG Edicions 62

944 pàgines, 23,90 €

2/2

[5] Wonder

RJ. PALACIO

La Campana

420 pàgines, 14 €

5/260

[5] La màgia de l'ordre

MARIE KONDO

Ara Llibres

208 pàgines, 14,90 €

3/99

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Una columna de fuego

KEN FOLLETT

Plaza & Janés

944 pàgines, 22,90 €

-/1

NO-FICCIÓ

[1] Cree en ti

RUT NIEVES

Planeta

256 pàgines, 20,90 €

1/3

[2] Los pacientes del doctor García

ALMUDENA GRANDES Tusquets

768 pàgines, 22,90 €

-/2

[2] Escucha, Cataluña...

JOSEP BORRELL /

FRANCESC DE CARRERAS Península

212 pàgines, 16,90 €

-/2

[3] 4 3 2 1

PAUL AUSTER

Seix Barral

960 pàgines, 23,90 €

1/3

[3] La magia del orden

MARIE KONDO

Aguilar

200 pàgines, 14,15 €

2/20

[4] Berta Isla

JAVIER MARÍAS

Alfaguara

552 pàgines, 21,90 €

2/3

[4] El poder del ahora

ECKHART TOLLE

Gaia

220 pàgines, 9,50 €

5/424

[5] El hombre que perseguía su sombra

DAVID LAGERCRANTZ Destino

608 pàgines, 22,50 €

4/2

[5] Destroza este diario

KERI SMITH

Paidós Ibérica

224 pàgines, 9,95 €

4/222

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

Fa uns tres anys un catedràtic ens advertia que el català corre el perill de "convertir-se en un patois vergonyant". I fa uns mesos un excel·lent articulista de l'ARA parlava del "vergonyant narcisisme" de Trump. Alguns lectors no tindran cap problema per interpretar aquestes dues frases. Però als lectors que coneixen més a fons la llengua –i, més concretament, el significat dels adjectius *vergonyós* i *vergonyant*– els poden resultar desconcertants o poden, fins i tot, entendre-les en un sentit diferent del que pretenia l'emissor. En efecte, fet un ús apropiat del català, el narcisisme de Trump només pot ser vergonyant si ell mateix s'avergonyeix d'exhibir-lo, cosa del tot impensable en la psicologia immadura del màxim líder mundial.

Una repressió vergonyosa però no pas vergonyant

En tots dos casos calia haver escrit *vergonyós*. L'adjectiu *vergonyós* té dos sentits clarament diferents: aplicat a una persona és sinònim de *tímid* i aplicat a una cosa vol dir que aquella cosa causa vergonya a qui la percep o la contempla. L'adjectiu *vergonyant* sempre fa referència, de manera més o menys directa, a persones, i descriu l'actitud de qui fa una cosa mig amagant-se'n perquè li fa vergonya fer-la.

Vergonyant és el participi del verb, avui força obsolet, *vergonyar-se*, que

L'ADJECTIU 'VERGONYANT' SEMPRE FA REFERÈNCIA, DE MANERA MÉS O MENYS DIRECTA, A PERSONES

vol dir *avergonyir-se*. El seu ús més habitual i paradigmàtic el vincula a l'acció de demanar caritat. Un pobre vergonyant no és ben bé el mateix que un pobre vergonyós: que et faci vergonya haver de demanar caritat no implica necessàriament que siguis tímid.

Per demostrar-vos que no es tracta de només un petit matís, us en posaré un exemple molt actual i en què el contrast és indiscutible. Catalunya viu aquests dies una repressió que podríem qualificar de vergonyant i de vergonyosa. En el segon adjectiu molts lectors segur que hi esteu d'acord. El primer, en canvi, és més un desig que un fet. Seria bo que als que l'ordenen els fes vergonya ser-ne els responsables, però tot apunta que en molts casos no és així. ♦♦